

*Szkolny Program Profilaktyki
Zespołu Szkół Ogólnokształcących
Gminne Gimnazjum
w Lisewie*

Opracowali:
Aleksandra Badowiec- Kurdyn
Krzysztof Sobczyk

Lisewo, 2009

Program profilaktyki szkolnej to ogół działań chroniących dzieci i młodzież przed zakłóceniami w rozwoju oraz działań interwencyjnych w sytuacjach pojawiających się zagrożeń.

I Podstawy prawne:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2002r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutow publicznego przedszkola oraz publicznych szkół
- Rozporządzenie z dnia 31 stycznia 2003r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii

II Założenia programu:

1. Profilaktyka rozumiana jako zapobieganie występowaniu niepożądanych procesów i zjawisk, określanych jako przejawy patologii życia społecznego; jako system działań wzmacniających lub podtrzymujących różne, dodatnie społecznie postawy uczniów w toku wychowania, realizowana jest podczas działalności edukacyjnej szkoły, tj. w ramach godzin wychowawczych i w postaci różnych odrębnych zajęć profilaktyczno- edukacyjnych.

Tworzenie Szkolnego Programu Profilaktyki zostało poprzedzone diagnozą potrzeb naszych uczniów, ich problemów, możliwości oraz uwarunkowań otoczenia.

2. Profilaktyka w naszym gimnazjum powinna koncentrować się na wzmacnianiu czynników chroniących, tj.:

- rozwijaniu zainteresowań uczniów oraz przeciwdziałaniu niepowodzeniom szkolnym (zainteresowanie nauką szkolną);
- wspomaganiu rozwoju moralnego uczniów (poszanowanie norm, wartości i autorytetów);

- stwarzaniu uczniom możliwości przynależenia do pozytywnych grup rówieśniczych: kół zainteresowań, zespołów sportowych, muzycznych, itp. (przynależność do pozytywnej grupy rówieśniczej);
- wspomaganiu rodziców w prawidłowym pełnieniu przez nich funkcji wychowawczych (silna więź emocjonalna z rodzicami).

Aby profilaktyka odniosła właściwy skutek szkoła współpracuje z następującymi instytucjami:

- placówki oświatowo-opiekuńcze (Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna, Poradnia Uzależnień, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej)
- pomoc uczniom przejawiającym trudności w zachowaniu i nauce,
- pomoc dzieciom z rodzin uzależnionych i patologicznych,
- udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej,
- udział w prelekcjach organizowanych przez psychologów, pedagogów, lekarzy specjalistów;
- wymiar sprawiedliwości (sąd, kuratorzy, policja),
- współpraca z kuratorem,
- udział w zajęciach prowadzonych przez policję na temat przeciwdziałania agresji i przestępczości.

III Cele profilaktyki szkolnej:

1. Celem działań nauczycieli, wychowawców i rodziców jest pełne włączenie się w działania wychowawcze i zapobiegawcze, aby prawidłowo:

- diagnozować problemy,
- prowadzić działania wychowawczo- profilaktyczne (wykorzystując takie zajęcia jak wychowanie do życia w rodzinie, godziny wychowawcze, zajęcia pozalekcyjne, tj. wycieczki, wyjazdy),
- budować wzajemne zaufanie i poczucie własnej wartości u uczniów,
- pomagać uczniom rozwiązywać problemy, uczyć szukania rozwiązań,
- rozwijać zdolność samokontroli oraz samoobserwacji,
- reagować na pojawiające się zagrożenia.

2. Czynniki ryzyka

Czynniki ryzyka to wszystkie elementy (cechy, sytuacje, warunki) zwiększające ryzyko wystąpienia zachowań problemowych i związanych z nimi szkód. Są one zróżnicowane w zależności od rodzaju problemu objętego profilaktyką. Do czynników ryzyka należą:

- środowisko społeczne i normy w nim obowiązujące, prezentujące dane wzorce zachowań,
- grupy rówieśnicze i występujące w nich zachowania dysfunkcyjne,
- słabe wyniki w nauce,
- brak celów życiowych,
- dostęp do środków i substancji psychoaktywnych.

3. Zachowania ryzykowne i ich przyczyny

Zachowania ryzykowne to działania zwiększające prawdopodobieństwo pojawienia się niekorzystnych konsekwencji psychologicznych, społecznych i zdrowotnych. Zachowania ryzykowne są sposobami na załatwienie bardzo ważnych spraw życiowych, których dzieci czy młodzież nie mogą lub nie potrafią załatwić inaczej. Do najczęściej spotykanych zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży zalicza się:

- palenie tytoniu,
- używanie alkoholu,
- używanie innych środków psychoaktywnych (narkotyków, środków wziewnych, leków),
- zachowania agresywne i przestępcze,
- wczesną aktywność seksualną.

Motywy skłaniające dzieci i młodzież do zachowań ryzykownych:

- nabranie śmiałości w kontaktach z ludźmi ,
- nawiązanie znajomości,
- wprawienie się w stan podniecenia,
- dla odprężenia się
- dla zabawy,
- z ciekawości jak smakuje alkohol,
- pod wpływem reklamy,
- z nudów (z braku innych możliwości spędzenia wolnego czasu),
- ponieważ wszyscy piją,
- żeby uciec przed problemami (rodzinnymi, szkolnymi),

- obniżenie lęku,
- znieczulenie dolegliwości fizycznych,
- zwrócenia na siebie uwagi rodziny i szkoły,
- prowokowanie dorosłych (przekora),
- bunt młodzieńczy.

Różne zachowania problemowe umożliwiają zaspokojenie:

- najważniejszych potrzeb psychologicznych (miłości, akceptacji, bezpieczeństwa, przynależności, uznania),
- realizację ważnych celów rozwojowych (np. określenie własnej tożsamości, uzyskanie niezależności od dorosłych),
- radzenie sobie z przeżywanymi trudnościami życiowymi (redukcja lęku i frustracji).

IV Oddziaływania profilaktyczne

1. Przemoc, agresja.

	CZYNNIKI RYZYKA	ZADANIA	SPOSOBY REALIZACJI	OSOBY ODOWIEDZIALNE
OC, AGRESJA	- Grupy rówieśnicze i występujące w nich zachowania dysfunkcyjne - niskie poczucie własnej wartości - uległość wobec grupy (konformizm) - nacisk kolegów	- Ograniczenie zjawiska przemocy i agresji wśród uczniów - eliminowanie zachowań dysfunkcyjnych - rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacji przemocy - integracja zespołów klasowych - przekazanie wiedzy na temat sposobów radzenia sobie z emocjami, stresem i zagrożeniem - praca nad zwiększeniem samooceny wśród uczniów	- diagnoza miejsc oraz sytuacji, w których występuje przemoc i agresja - prelekcje nt. przemocy oraz agresji - zajęcia integracyjne - zajęcia wychowawcze mające na celu kształtowanie prawidłowych postaw, umiejętności radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych, radzenia sobie z frustracją i stresem - nagradzanie uczniów za rzeczywiste osiągnięcia i umiejętności	N-ciele przedmiotów, pedagog Pracownicy PPP Pedagog, psycholog Wychowawcy N-ciele przedmiotów, wychowaw

2. Środki psychoaktywne, HIV, AIDS

	CZYNNIKI RYZYKA	ZADANIA	SPOSOBY REALIZACJI	OSOBY ODPOWIEDZIALNE
ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE, AIDS, HIV	- Dostęp do środków psychoaktywnych, - moda na branie, palenie i picie, - brak umiejętności zachowań asertywnych, - wczesna inicjacja seksualna	- dostarczenie uczniom rzetelnej wiedzy na temat konsekwencji uzależnień - kształtowanie umiejętności bycia asertywnym oraz nonkonformistycznym - utrudnianie młodzieży dostępu do środków psychoaktywnych, - realizacja programów profilaktycznych - dostarczenie wiedzy o HIV i AIDS - wsparcie ze strony specjalistów - opóźnienie inicjacji seksualnej poprzez podnoszenie poziomu uświadamienia	- Wewnątrzszkolny program profilaktyki - Zajęcia lekcyjne na temat asertywności oraz zachowań społecznych - Obserwacja uczniów podczas przerw, zajęć lekcyjnych, pozalekcyjnych, zabaw szkolnych - Nie dopuszczać osób obcych do przebywania na terenie szkoły - Udział w Tygodniu Profilaktyki - Pogadanki, zajęcia wychowania do życia w rodzinie - Współpraca z PPP, poradniami specjalistycznymi	N-ciele przedmiotów, pedagog Pedagog, psycholog Wszyscy n-ciele Portier, n-ciele dyżurujący Pedagog, psycholog Pedagog, psycholog N-ciel wychowania do życia w rodzinie Pedagog, psycholog

3. Środowisko społeczne i normy w nim występujące promujące dane wzorce zachowań.

	CZYNNIKI RYZYKA	ZADANIA	SPOSOBY REALIZACJI	OSOBY ODPOWIEDZIALNE
ŚRODOWISKO SPOŁECZNE	- Negatywne wzorce w mediach - Niski poziom kultury osobistej - Stereotypy- fałszywe przekonania o rzeczywistości	- Wskazać zagrożenia, a także pozytywną rolę środków masowego przekazu, uczyć krytycznego stosunku do mediów - Stworzenie alternatywnego sposobu spędzania czasu wolnego - Respektowanie norm poprawnego zachowania - Zmiana przekonań o otaczającym świecie, z normatywnych na prawdziwe	- Przeprowadzenie lekcji wychowawczych, - Pozalekcyjne zajęcia, np. sportowe, - Działalność szkolnych kół zainteresowań, - Działalność Samorządu Uczniowskiego, - Egzekwowanie ustalonych norm zachowania- WSO, - Pedagogizacja rodziców: pogadanki, wywiadówki, - Organizacja przedsięwzięć łamiących stereotypy (np. szkolna zabawa, wycieczka bez papierosów, alkoholu)	- wychowawcy - n-ciele - opiekunowie kół zainteresowań - opiekunowie Samorządu - wszyscy n-ciele - wychowawcy klas, wg potrzeb pedagog, psycholog - wychowawcy klas, organizatorzy, rodzice

4. Słabe wyniki w nauce, brak celów życiowych.

	CZYNNIKI RYZYKA	ZADANIA	SPOSOBY REALIZACJI	OSOBY ODPOWIEDZIALNE
SLABE WYNIKI W NAUCE	• Lenistwo • Brak umiejętności radzenia sobie z trudami życia • Niska samoocena uczniów • Brak celów życiowych	• Aktywizacja uczniów, • Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego • Uwrażliwienie na drugiego człowieka • Podnoszenie samooceny uczniów • Wskazanie możliwości kształcenia ponadgimnazjalnego, • wskazanie możliwości lokalnego rynku pracy, • kształtowanie umiejętności prezentowania własnej osoby,	• Stosowanie metod aktywizujących do pracy, • Zaangażowanie uczniów w działalność społeczną, charytatywną, artystyczną, • Wykorzystywanie elementów motywacji w systemie oceniania, • Nagradzanie uczniów za rzeczywiste osiągnięcia, • Zapoznanie z treściami Statutu Szkoły, dot. praw i obowiązków uczniów, oraz systemu kar i nagród, • Spotkanie informacyjne na temat oferty szkół ponadgimnazjalnych, • Spotkanie uczniów z przedstawicielem PUP, • Zajęcia warsztatowe.	• N-ciele przedmiotów • Wychowawcy, cała społeczność • N-ciele przedmiotów • Wychowawcy klas • Pedagog, wychowawcy

5. Sposoby realizacji:

Treści Szkolnego Programu profilaktyki w większości realizuje się na godzinach wychowawczych i poszczególnych przedmiotach. Można je realizować podczas szkolnych imprez, zajęć pozalekcyjnych, wycieczkach i zajęciach terenowych. Nauczyciel sam decyduje o metodzie służącej do realizacji celu, przeważnie będą to zajęcia warsztatowe, pogadanki, dyskusje, „burze mózgów”.

Formą realizacji będzie też propaganda wizualna, czyli gazetki informacyjne, plakaty, ulotki informacyjne, wystawy i projekty.

V Spodziewane efekty:

W wyniku działań profilaktycznych uczeń:

- potrafi radzić sobie w sytuacji przemocy, stresu i zagrożenia,
- jest asertywny,
- zna konsekwencje zażywania narkotyków, palenia, picia i wpływu używek na własne zdrowie,
- prowadzi zdrowy styl życia,
- potrafi ocenić swoje możliwości i szanse na dalsze kształcenie.

VI Ewaluacja:

Ocenie poddawane są następujące elementy:

- realizacja programów profilaktycznych,
- realizacja zaleceń zawartych w opiniach PPP,
- realizacja tematyki profilaktyki zawartych w planach pracy wychowawców klas,
- pedagogizacja rodziców uczniów na spotkaniach z wychowawcami klas,
- występowanie czynników i przyczyn zachowań ryzykownych,
- występowanie czynników chroniących: więź z rodzicami, opieka dorosłych, zainteresowanie nauką i własnym rozwojem, aktywność, ciekawość poznawcza, praktyki religijne, zakorzenienie w tradycji społeczności i szacunek dla jej norm, konstruktywna grupa rówieśnicza, autorytety.